

A ne gre le za prepričevalne učinke, ki jih ima govorničeva celovito življenje na ravni uspešnega vzbujanja čustev pri poslušalcih. Kvintilijan zavedanje o pomenu pristnosti govorničevega občutja naveže tudi na koncept moralnega govornika in v tem dejanju vidi enega od vidikov njegove verodostojnosti:

»Zato bodimo takrat, *kadar bi bili radi verodostojni*, podobni tistim, ki to res občutijo. Naj govor izhaja iz tistega razpoloženja, v kakršno bi radi spravili sodnika. /.../ Preden poskusimo vplivati na koga drugega, *moramo čutiti sami*.« (Inst. 6.2.27, prevod Matjaž Babič, poudarili avtorji)

Ustreznosti porazdelitve in razmerja med racionalnimi ter čustvenimi dokazi v posameznih delih učne ure/pedagoškega procesa se bomo ponovno dotaknili v razdelku o strukturi govora.

Zvrsti govora

Tradicionalna retorika najpogosteje loči tri zvrsti govora (lat. *genera causarum*): sodni govor (lat. *genus iudiciale*), svetovalni govor (lat. *genus deliberativum*) in hvalni govor (lat. *genus demonstrativum*).⁵¹ Gre za specifične načine javnega prepričevanja, ki sodijo v širši družbeni kontekst govora, saj izhajajo iz treh temeljnih antičnih družbenih praks: političnega odločanja, sodnih postopkov in praznovanja oz. čaščenja. Aristotel (*Rh.* 1358a39–1358b9) je govorniške zvrsti ločil glede na vrsto poslušalcev, ki jih govorec naslavlja v govoru. Pri sodnem govoru so poslušalci razsodniki preteklega, v svetovalnem (političnem) govoru presojujejo o prihodnjem dejanju, v hvalnem govoru pa so gledalci, ki so v nekem smislu prav tako razsodniki sedanjega, to je učinkovitosti govornikovega prikaza objekta hvale (ali graje). Vsaka zvrst, kot dalje ugotavlja Aristotel (*Rh.* 1358b21–1359a29), ima svoj nameri vzrok: s svetovalnim govorom govornik skuša pokazati, da bo določen način delovanja poslušalcem koristil (ali jim vsaj ne bo škodil), s sodnim govorom stranke v postopku dokazujejo pravičnost oz. nepravičnost dejanja, ravnanja; vzrok hvalnega govora je dokazovanje govornika, da je

51 Že antična tradicija je ponujala različice koncepta o zvrsteh govorništva, predvsem v smislu nizanja večjega števila posameznih zvrsti, saj osnovna delitev več kot očitno ne more zajeti raznovrstnosti javnega diskurza oz. govorništva, ki se formira na podlagi različnih priložnosti, ob katerih je treba/mogoče javno govoriti (prim. Quint. Inst. 3.4). Na tem mestu ohranjamo tradicionalno delitev, ker gre za najbolj razširjeno različico tudi znotraj sodobne retorične teorije in ker je s svojo osnovno shemo še vedno koristna za retorično analizo.